ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
«ՎԱՆԱՁՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

Հաստատված է ամբիոնի նիստում

_____Հայոց լեզվի և գրականության_______
ամբիոնի անվանումը

Ամբիոնի վարիչ՝ Բաբուռյան Հ. Ռ. /Ա.Ա.Հ/

Արձանագրություն № __8__

«__23__» ___հունվար___ 2024 թ.

ՀԼԳ/բ-054 «ԽՈՍՔԻ ԿՈՒԼՏՈՒՐԱ» ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ

Դասիչ, դասընթացի անվանում

ՈՒՍՈՒՄՆԱՄԵԹՈԴԱԿԱՆ ՓԱԹԵԹ

Մասնագիտություն՝ 013101.01.6- Տարրական մանկավարժություն և մեթոդիկա
/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝ 013101.01.6- Տարրական մանկավարժություն և մեթոդիկա
/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝ **Մանկավարժության բակալավր**
/բակալավր, մագիստրատուրա/

Ամբիոն՝ **Հայոց լեզվի և գրականության**
/ամբիոնի լրիվ անվանումը/

Ուսուցման ձևը՝ ____________**առկա, հեռակա**_______________
/առկա, հեռակա/

Կուրս/կիսամյակ առկա ____**2-րդ, 2-րդ կիսամյակ**______
հեռակա ____**3-րդ, 2-րդ կիսամյակ**______

Դասախոս(ներ)՝ ___________ Ա.Պողոսյան __________________
/անուն, ազգանուն/

Էլ. հասցե/ներ՝ **poghosyanalbert@mail.ru** _______

Վանաձոր- 2024թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում
2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները
3. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները
4. Դասընթացի կրթական վերջնարդյունքները
5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների
6. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը
7. Ուսումնական աշխատանքները տեսակները
8. Դասավանդման մեթոդներ
9. Ուսումնառության մեթոդները
10. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը
11. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ
12. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ
    - 12.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ
    - 12.2. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ
    - 12.3. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ
13. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում
14. Գնահատում
    - 14.1. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում
    - 14.2. Հարցաշար
    - 14.3. Գնահատման չափանիշներ
15. Դասընթացի համառոտ նկարագիրչ

ԲԱՑԱՏՐԱԳԻՐ

1. **Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում[1].**

«Խոսքի կուլտուրա» առարկան դասավանդվում է երրորդ կուրսի երկրորդ կիսամյակում և կարևոր տեղ է զբաղեցնում հասարակական գիտությունների ֆակուլտետի «Տարրական մանկավարժություն և մեթոդիկա» բաժնի հիմնական կրթական ծրագրի խնդիրների իրականացման գործում: Այն համապատասխանում է բարձրագույն մասնագիտական կրթության պետական չափանիշներին: Առարկան ապահովում է ուսանողի անհատական կրթական հետաքրքրությունները` համաձայն հիմնական կրթական ծրագրի սահմանած իրազեկությունների: «Խոսքի կուլտուրա» դասընթացը կարևորվում է լեզվաբանության բնագավառում մասնագետների պատրաստման գործընթացում, ներառված է *013101.01.6 Տարրական մանկավարժություն և մեթոդիկա* կրթական ծրագրի ուսումնական պլանի «Հատուկ մասնագիտական» կրթամասում:

2. **Դասընթացի նպատակը և խնդիրները.**

2.1. Դասընթացի ուսուցման նպատակը պետք է լինի սովորողի մեջ մշակել և կատարելագործել ժամանակակից գրական հայերենի պահանջներին համապատասխան խոսք կառուցելու, իր խոսքը վերահսկելու, բարբառային, ժարգոնային արտահայտություններից մաքրելու, մայրենի լեզվով տարբեր բնույթի տեքստեր և գրականություն կարդալու, կարդացած գրական երկը ինքնուրույնաբար մեկնաբանելու կարողություններ: Շեշտը պետք է դնել նաև բառարաններից, հանրագիտարաններից, տեղեկատու գրականությունից, տպագիր և էլեկտրոնային աղբյուրներից օգտվելու, գեղարվեստական և գիտահանրամատչելի գրականություն կարդալու, գործնական բնույթի զանազան փաստաթղթեր կազմելու կարողությունների, ինչպես նաև տարբեր իրադրություններում համապատասխան խոսքային վարքագիծ դրսևորելու ունակության զարգացման վրա:

2.2. Դասընթացի խնդիրներն են.

1. սովորողների բառապաշարի հարստացում, որը նպաստում է աշխարհայացքի և ճանաչողության ընդլայնմանը,
2. ինքնուրույն բանավոր և գրավոր խոսք կառուցելու կարողությունների մշակում, լեզվաքերականական գիտելիքները խոսքի կառուցման ընթացքում կիրառելու հմտության կատարելագործում,
3. գրական և մասնագիտական տեքստի վերլուծության և մեկնաբանության միջոցով գրվածքի լեզվաոճական առանձնահատկությունները բացահայտելու կարողության կատարելագործում,
4. շարադրությունների, փոխադրությունների, ռեֆերատների, զեկուցումների, վերլուծական-դատողական գրավոր խոսքի, կարծիքի և այլ ստեղծագործական

[1] Ներկայացվում է դասընթացի կարևորությունը տվյալ կրթական ծրագրի խնդիրների լուծման հարցում և տեղը ուսումնական պլանում ըստ կրթաբլոկների

աշխատանքների միջոցով կապակցված շարադրանք ստեղծելու կարողությունների մշակում,

5. տարբեր բնույթի (գեղարվեստական, արձակ և չափածո, հրապարակախոսական, գիտական և այլն) տեքստերի լեզվաոճական վերլուծության միջոցով սովորողների լեզվական ճաշակի և խոսքի մշակույթի զարգացում,
6. տարբեր տիպի բառարաններից, հանրագիտարաններից, տեղեկատու և օժանդակ, տպագիր և էլեկտրոնային ձեռնարկներից օգտվելու և ինքնուրույն կերպով գիտելիքներ ձեռք բերելու հմտությունների մշակում,
7. տարբեր բնույթի գեղարվեստական (արձակ և չափածո) ստեղծագործությունների ուսուցման ընթացքում սովորողների արտահայտիչ ընթերցանության, ասմունքի, ճարտասանական կարողությունների զարգացում:

3. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները.

Բուհում «Խոսքի կուլտուրա» առարկայի ծրագիրը յուրացնելու համար ուսանողը պետք է ունենա բակալավրական կրթության «Ժամանակակից հայոց լեզու» առարկայի ծրագրով նախատեսված գիտելիքների պաշար, ինչպես նաև ավագ դպրոցի հայոց լեզու դասընթացից և ՄԿԾ-ով նախատեսված լեզվագիտական -բուհական դասընթացից ստացած գիտելիքների պաշար: Սովորողը պետք է ճանաչի լեզվական և ոճագիտական հիմնական կարգերը, հասկացությունների բովանդակությունը, լեզվական միավորների կիրառական առանձնահատկություններն ու հնարավորությունները:

4. Դասընթացը ձևավորում է հետևյալ կրթական վերջնարդյունք(ներ)ը[2] և /կամ կոմպետենցիաները.

«Խոսքի կուլտուրա» դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողի ակնկալվող վերջնարդյունքներն են.

Առարկայի ուսուցման արդյունքում ուսանողը պետք է իմանա.

Հայերենի հիմնական կանոնակարգերը, բարեկիրթ խոսքին բնորոշ հիմնական բառերն ու արտահայտությունները: Կարողանա հասկանալ քերականական զուգաձևությունները: Կարողանա գործնականում կիրառել դրանք: Տալ համակարգված և հիմնավոր պատկերացում գրական, լեզվական, ոճական նորմաների վերաբերյալ, որոնք կիրառելի են ժամանակից հայերենի համար: Կազմել տեսքտեր գիտական և գործնական շփումների ու հարաբերությունների ժամանակ Ձևավորել ապագա մանկավարժին հատուկ հաղորդակցական կուլտուրա:

---

[2] http://www.vsu.am/karg/ararkayakan-nkaragir-17.pdf
Լրացվում է «Առարկայի նկարագրի մշակման ռազմավարության» կոմպետենցիաների ցանկին համապատասխան:

Առարկայի ուսուցման արդյունքում ուսանողը պետք է կարողանա.

Ձևավորել բանավոր խոսքի կուլտուրա և գրավոր խոսքի բարձր մակարդակ, մշակել խոսքային գործունեության այնպիսի ձև, որը հնարավորություն կընձեռի բարի դրացիական հարաբերություններ ստեղծելու համար, ընկալել խոսքային կառույցի լեզվական կաղապարները, վերլուծել դրանք, եթե դրանք չեն դիտարկվել ուսումնառության ընթացքում: Ունակ կլինի հասկանալու խոսքային կուլտուրայի խնդիրները և գնահատելու դրանք, կկարողանա գործնականում կիրառել գիտելիքները, առաջ քաշել խնդիրներ և լուծել դրանք:

Առարկայի ուսուցման արդյունքում ուսանողը պետք է տիրապետի.

1. ճիշտ շեշտադրել բառերը,
2. Ճիշտ արտաբերել բառերն ու արտահայտությունները,
3. քերականորեն գրագետ կապակցել բառերը,
4. գրագետ գրել և արտաբերել ատարալեզու բառերը,
5. գրագետ գրել.
6. ճանաչել խոսքի ոճերը.
7. ձևակերպել գործնական գրություններ, գրագետ գրել, շարադրել մտքերը:

Դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողը ձեռք կբերի հետևյալ կոմպետենցիաները.

<u>**Ա)Ընդհանրական կոմպետենցիաներ**</u>

Գործիքային կոմպետենցիաներ (ԳԿ)՝

<u>**ԳԿ1**</u> վերլուծելու և սինթեզելու ունակություն,
<u>**ԳԿ4**</u> մասնագիտական ոլորտի գիտելիքների հիմունքներ,
<u>**ԳԿ9**</u> խնդիրների լուծում,
<u>**ԳԿ10**</u> որոշումների ընդունում:

Համակարգային կոմպետենցիաներ (ՀԳԿ)՝

<u>**ՀԳԿ1**</u> գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողություն,
<u>**ՀԳԿ2**</u> հետազոտություններ կատարելու ունակություններ,
<u>**ՀԳԿ3**</u> սովորելու ունակություն,
<u>**ՀԳԿ8**</u> ինքնուրույն աշխատելու ունակություն,

<u>**Բ)Առարկայական (մասնագիտական) կոմպետենցիաներ (ԱԿ)**</u>

<u>**ԱԿ2**</u> հստակ հաղորդել ստացված հենքային գիտելիքները,
<u>**ԱԿ4**</u> ցուցաբերել առարկայի ընդհանուր կառուցվածքի և առանձին մասերի միջև կապերի իմացություն,
<u>**ԱԿ6**</u> կիրառել տվյալ առարկային բնորոշ մեթոդները,
<u>**ԱԿ11**</u> տիրապետեն ինքնուրույն հետազոտության մեթոդներին և կարողանան մեկնաբանել հետազոտության արդյունքները,
<u>**ԱԿ14**</u> տիրապետեն տվյալ մասնագիտական մակարդակում պահանջվող կոմպետենցիաներին:

5. **Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների[3].**

«Խոսքի կուլտուրա» դասընթացից ձեռք բերված գիտելիքներն և հմտությունները շրջանավարտը կարող է կիրառել մասնագիտական գործունեության ընթացքում, ասպիրանտուրայում կրթությունը շարունակելու և բանասիրության և մանկավարժության բնագավառներում գիտական հետազոտություններ կատարելու նպատակով:

6. **Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը**

Չափանիշ	Առկա ուսուցման համակարգ	Հեռակա ուսուցման համակարգ
Դասընթացի ընդհանուր աշխատատարությունը (կրեդիտ /ընդհանուր ժամաքանակ)	**3 կրեդիտ/90 ժամ**	**3 կրեդիտ/90 ժամ**

Աշխատանքի տեսակը	ժամաքանակ	ժամաքանակ
Դասախոսություն	14	6
Գործնական աշխատանք	28	8
Սեմինար պարապմունք		
Լաբորատոր աշխատանք		
Ինքնուրույն աշխատանք	48	76
Ընդամենը	90	90
Ստուգման ձևը (ստուգարք/ ընթացիկ քննություն/ հանրագումարային քննություն)	ստուգարք	ստուգարք

7. <u>**Ուսումնական աշխատանքների տեսակները**</u>[4] .

- **Դասախոսությունը** դասախոսի կողմից դասընթացի ծրագրի շրջանակներում գիտական-տեղեկատվական թեմայի վերաբերյալ տրամաբանորեն կառուցված, հետևողական ու պարզ խոսքի շարադրանքն է, որի նպատակն է ուսանողին տալ համապարփակ գիտելիքներ: Դասախոսը վերլուծում, մեկնաբանում է թեմայի առավել կարևոր, դժվար ընկալելի, հանգուցային հարցերը: Դասախոսությունը ուսանողի առջև ուրվագծվող գիտական մի ճանապարհ է, որը նա կարող է միայն անցնել գիտական գրականության ընթերցանության, ուսումնական բնույթի այլ պարապմունքների և ինքնուրույն կատարած աշխատանքների շնորհիվ: Դասախոսը

[3] Նշվում է, թե տվյալ դասընթացի յուրացման, ամփոփման արդյունքում ձեռքբերված գիտելիքները, հմտությունները և կարողությունները աշխատաշուկայի որ բնագավառներում և ոլորտներում կարող է շրջանավարտը կիրառել
[4] Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

պետք է խթանի ուսանողի ակտիվ իմացաբանական գործունեությունը, նպաստի նրանց ստեղծագործական մտածողության ձևավորմանը: Ուսանողը նույնպես պետք է լինի դասախոսության ակտիվ մասնակից: Ուսանողը դասախոսությանը ներկայանալուց առաջ պետք է ծանոթացած լինի տվյալ դասին ներկայացվող թեմային, որպեզի կարողանա մասնակցել ուսումնական գործընթացին:

- **Գործնական աշխատանքների** ժամանակ ուսանողը կատարում է լսարանային աշխատանք՝ դասախոսի անմիջական ղեկավարման ներքո: Գործնական պարապմունքները անցկացվում են գործնական խնդիրների լուծման, առաջադրանքների իրականացման, թեստերի, իրավիճակային վերլուծությունների, գործարար խաղերի, խմբային աշխատանքների, տնային առաջադրանքների, ուղեղային գրոհների, ինտերակտիվ ուսուցման միջոցով՝ տեսական գիտելիքները կիրառելու, գործնական ունակությունների և հմտությունների ձեռքբերման և ամրապնդման նպատակով: Դասախոսն առաջադրում է գործնական պարապմունքների թեման, նպատակը, խնդիրները, այն հարցերը, որոնք պետք է լուծել գործնական պարապմունքի ընթացքում, գործնական պարապմունքի անցկացման մեթոդները և պատասխանում է ուսանողների տված հարցերին:
- **Ինքնուրույն աշխատանքը** ուսանողների ուսումնական, գիտահետազոտական աշխատանքն է, որն իրականացվում է դասախոսի առաջադրանքով և մեթոդական ղեկավարությամբ, բայց առանց նրա անմիջական ղեկավարության:
  Ինքնուրույն աշխատանքի տեսակներն են[5]՝
  - **Ռեֆերատ** – ուսանողների ինքնուրույն գրավոր, որտեղ ուսանողը շարադրում է որևէ հարցի կամ թեմայի էությունը՝ հենվելով գրական աղբյուրների վրա (դասագրքեր, ձեռնարկներ և այլն):
  - **Էսսե** – արձակ ստեղծագործություն՝ քննադատության և լրագրության ժանրի որևէ խնդրի ազատ վերլուծություն:
  - **Կլոր սեղան** – ինքնուրույն աշխատանքի ձևին բնորոշ է թեմատիկ բանավեճի համադրումը խմբային աշխատանքի հետ:
  - **Նախագծերի մեթոդ** – ուսումնաճանաչողական, ստեղծագործական կամ խաղային համատեղ գործունեության տեսակ է, սովորող-գործընկերների միջև, որոնք ունեն ընդհանուր նպատակ և համաձայնեցված միջոցներ՝ ուղղված որևէ խնդրի լուծման կամ որոշակի արդյունքի ձևակերպման:
  - **Ինքնուրույն աշխատանք համացանցում** – նոր տեղեկատվական տեխնոլոգիաները կարող են օգտագործվել հետևյալ նպատակներով՝ համացանցում անհրաժեշտ տեղեկատվության որոնման համար, երկխոսություն համացանցում, թեմատիկ ցանցային էջերի օգտագործում:
  - **Աշխատանքային տետր** – նախատեսված է ուսանողների ինքնուրույն աշխատանքների համար և թույլ է տալիս գնահատել ուսումնական նյութի յուրացման աստիճանն ուսանողների կողմից:
  - **Զեկույց** – որևէ գիտական կամ հետազոտական թեմայի շուրջ կատարած եզրակացությունների, ստացած արդյունքների ներկայացում ուսանողի կողմից:

8. Դասավանդման մեթոդներներն են՝ հիմնահարցային դասախոսություն, դասախոսություն-երկխոսություն, դասախոսություն-քննարկում, գործնական աշխատանք՝ անհատական

[5] Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

աշխատանք, գործնական աշխատանք՝ խմբային աշխատանք, իրավիճակային խնդիրների վերլուծություն, գործարար խաղեր:

9. **Ուսումնառության մեթոդներն են**՝ մտքերի քարտեզագրում, թիմային քննարկում, իրադրությունների վերլուծություն, աղյուսակների և դասակարգման համեմատման և համակարգման սխեմաների կազմում, հետազոտության արդյունքների վերաբերյալ եզրակացության ներկայացում:

10. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը՝ ըստ բաժինների և թեմաների[6].

հ/հ	Թեմա (բաժին)	Ուսումնական աշխատանքի ժամաքանակն ըստ տեսակների		
		դասախոսություն	գործնական աշխատանք	Ինքնուրույն աշխատանք
1.	Հայոց լեզվի ծագումը: Մեսրոպ Մաշտոցն ու հայոց այբուբենը, լեզվի զարգացման փուլերը:	1	2	4
2.	Ճարտասանություն կամ պերճախոսություն, հռետորություն	1	2	4
3.	Հայերենի ուղղագրությունն ու ուղղախոսությունը:	1	4	5
4.	Հոմանիշներ և հականիշներ, համանուններ, հարանուններ	1	2	5
5.	Բառապաշարի տարբեր շերտերը (համագործածական, գրքային, առօրյա- խոսակցական) Ա. Աբրահամյան	1	2	5
6.	Տվյալ մասնագիտության հետ կապված փոխառություններ, օտարաբանություններ, նորաբանություններ և հնաբանություններ	2	2	5
7.	Ճիշտ խոսենք և գրենք Թերասությունների և թյուրասացություններ (ուղղագրական, հոլովական, խնդրառական, խոնարհման և այլ կարգի սխալներ)	2	2	5
8.	Հայերենի կետադրությունը:	1	4	5
9.	Ոճաբանություն, ոճերի տեսակները՝ վարչական, գեղարվեստական, հրապարակախոսական, առօրյա - խոսակցական, անհատական:	2	4	5
10.	Գործնական գրություններ՝ նամակ,լիազորագիր,դիմում, ինքնակենսագրություն, բացատրագիր, բնութագիր, տեղեկանք, քաղվածք արձանագրություն և այլն:	2	4	5
ԸՆԴԱՄԵՆԸ		14	28	48

[6] Նման է օրացուցային պլանին

11. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ

հ/հ	Անվանումը/հեղինակ	Հրատարակության տարի
Պարտադիր գրականություն (ՊԳ)		
1.	Պ.Պողոսյան, Ոճագիտության և խոսքի մշակույթի հիմունքներ, երկու գրքով	2006
2.	Գ.Ջահուկյան, Հայոց լեզվի տեսության հիմունքները	1960-62
3.	Ս.Էլոյան, Նորաբանությունների բառարան	2002
4.	Յուրի Ավետիսյան, Արտաշես Սարգսյան և ուրիշներ, Հայոց լեզու և խոսքի մշակույթ	2014-16
5.	Լ. Եզեկյան, Խոսքի ճշտություն և ճշգրտություն	2013
6.	Ն.Վ. Ներսիսյան, Հայոց լեզու և խոսքի մշակույթ	2015
7.	Ավետիսյան, Հայոց լեզու և խոսքի մշակույթ, գիրք Ա, Բ	2015
8.	Գաբրիելյան Վ., Գրավոր խոսք	2012
9.	Դավթյան Ռ. , Լեզու և խոսք, Ուսումնական ձեռնարկ	2006
10.	Բեդիրյան Պ., Ժմ/կից հայերենի դարձվածաբանություն	1973
Լրացուցիչ գրականություն(ԼԳ)		
1.	Բարսեղյան, Ուղղագրական-ուղղագրական բառարան	1973
2.	Սուքիասյան, Հայոց լեզվի հոմանիշների բառարան	1967
3.	Դավթյան, Խոսքի արվեստ	2000
Համացանցային տեղեկատվական պաշարներ (ՀՏՊ)/ Էլեկտրոնային աղբյուրներ (ԷԱ)		
1.	http://ysu.am/files/06Y_Avetisyan-1431951000-.pdf http://ysu.am/files/01Y_Avetisyan-1426675452-.pdf http://ysu.am/files/08Y_Avetisyan.pdf http://ysu.am/files/06Y_Avetisyan.pdf http://ysu.am/files/08Y_Avetisyan-1473768678-.pdf	2011,2015, 2016

12. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ

12.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ

հ/հ	*Թեմա*	Ուսումնասիրվող հարցեր	*Ժամաքանակ*	Գրականություն[7]
1.	Հայոց լեզվի ծագումը:	Մեսրոպ Մաշտոցն ու հայոց այբուբենը, լեզվի զարգացման փուլերը:	1	ՊԳ1, 6, 7, 2
2.	Ճարտասանություն կամ պերճախոսություն, հռետորություն	Հռետորական արվեստ	1	ՊԳ1, 6, 7
3.	Հայերենի ուղղագրությունն ու ուղղախոսությունը:	Ուղղագրական բարեփոխումներ	1	ՊԳ1, 6, 7
4.	Հոմանիշներ և հականիշներ, համանուններ, հարանուններ	Բառերի ձևաիմաստային խմբեր	1	ՊԳ1, 6, 7, 2
5.	Բառապաշարի տարբեր շերտերը (համագործածական, գրքային, առօրյա- խոսակցական) Ա. Աբրահամյան	Ոճական բառաշերտ	1	ՊԳ1, 6, 7, 2
6.	Տվյալ մասնագիտության հետ կապված փոխառություններ, օտարաբանություններ, նորաբանություններ և հնաբանություններ	Տերմինաբանական բառապաշար	2	ՊԳ1, 6, 7, 3
7.	Ճիշտ խոսենք և գրենք Թերասությունների և թյուրւասացություններ (ուղղագրական, հոլովական,	Խոսքի ճշտություն	2	ՊԳ1, 6, 7

[7] Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

	խնդրառական, խոնարհման և այլ կարգի սխալներ)			
8.	Հայերենի կետադրությունը:	Կետադրական նորմա	1	ՊԳ1, 6, 7
9.	Ոճաբանություն, ոճերի տեսակները՝ վարչական, գեղարվեստական, հրապարակախոսական, առօրյա - խոսակցական, անհատական:	Ոճական նորմա	2	ՊԳ1, 6, 7
10.	Գործնական գրություններ՝ նամակ,լիազորագիր,դիմում, ինքնակենսագրություն, բացատրագիր, բնութագիր, տեղեկանք, քաղվածք արձանագրություն և այլն:	Վարչական գրագրություն	2	ՊԳ1, 6, 7

12.2. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ

հ/հ	*Թեմա*	Ուսումնասիրվող հարցեր	*Ժամաքանակ*	Ստուգման ձևը	Գրականություն[8]
1.	Հայոց լեզվի ծագումը: Մեսրոպ Մաշտոցն ու հայոց այբուբենը, լեզվի զարգացման փուլերը:	Մեսրոպ Մաշտոցն ու հայոց այբուբենը, լեզվի զարգացման փուլերը:	2	Բանավոր հարցում, գրավոր աշխատանք	ՊԳ1, 6, 7, 2

[8] Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

2.	Ճարտասանություն կամ պերճախոսություն, հռետորություն	Հռետորական արվեստ	2	Բանավոր հարցում, գրավոր աշխատանք	ՊԳ1, 6, 7
3.	Հայերենի ուղղագրությունն ու ուղղախոսությունը:	Ուղղագրական բարեփոխումներ	4	Բանավոր հարցում, գրավոր աշխատանք	ՊԳ1, 6, 7
4.	Հոմանիշներ և հականիշներ, համանուններ, հարանուններ	Բառերի ձևաիմաստային խմբեր	2	Բանավոր հարցում, գրավոր աշխատանք	ՊԳ1, 6, 7, 2
5.	Բառապաշարի տարբեր շերտերը (համագործածական, գրքային, առօրյա-խոսակցական) Ա. Աբրահամյան	Ոճական բառաշերտ	2	Բանավոր հարցում, գրավոր աշխատանք	ՊԳ1, 6, 7, 2
6.	Տվյալ մասնագիտության հետ կապված փոխառություններ, օտարաբանություններ, նորաբանություններ և հնաբանություններ	Տերմինաբանական բառապաշար	2	Բանավոր հարցում, գրավոր աշխատանք	ՊԳ1, 6, 7, 3
7.	Ճիշտ խոսենք և գրենք Թերասությունների և թյրուասացություններ (ուղղագրական, հոլովական, խնդրառական, խոնարհման և այլ կարգի սխալներ)	Խոսքի ճշտություն	2	Բանավոր հարցում, գրավոր աշխատանք	ՊԳ1, 6, 7
8.	Հայերենի կետադրությունը:	Կետադրական նորմա	4	Բանավոր հարցում, գրավոր աշխատանք	ՊԳ1, 6, 7
9.	Ոճաբանություն, ոճերի տեսակները՝ վարչական, գեղարվեստական, հրապարակախոսական, առօրյա - խոսակցական, անհատական:	Ոճական նորմա	4	Բանավոր հարցում, գրավոր աշխատանք	ՊԳ1, 6, 7
10.	Գործնական գրություններ՝ նամակ,լիազորագիր,դիմում, ինքնակենսագրություն, բացատրագիր,	Վարչական գրագրություն	4	Բանավոր հարցում, գրավոր աշխատանք	ՊԳ1, 6, 7

	բնութագիր, տեղեկանք, քաղվածք արձանագրություն և այլն:				

12.3. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

հ/հ	Ինքնուրույն աշխատանքի թեմաները	Ուսումնասիրվող հարցեր	Աշխատանքի տեսակը[9]	Ներկայացման ժամկետները	Ստուգման ձևը	Գրականություն[10]
1.	Նորաբանություններ, հնաբանություններ, օտարաբանություններ	2000-ականներից մինչև 2020 թթ. Լեզվական-խոսակցական բառաշերտի փոփոխություններ	Ռեֆերատ	Կիսամյակի 7-րդ շաբաթ	Բանավոր հարցում	ՊԳ1, 6, 7
2.	Լեզվական «մերժված» բառաշերտ. Գռեհկաբանություններ, հասարակաբանություններ, ժարգոն	Գրավոր և բանավոր տարբերակներ	Ռեֆերատ	Կիսամյակի 17-րդ շաբաթ	Բանավոր հարցում	ՊԳ1, 6, 7

13. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում[11]

Ռեսուրսի անվանումը	Ռեսուրսի անվանումը, քանակը, նկարագրությունը (անհրաժեշտության դեպքում)
Լսարան (հատուկ կահավորմամբ)	-
Նյութեր լաբորատոր աշխատանքների համար	
Սարքեր, սարքավորումներ	
Համակարգչային ծրագրեր	

[9] Տես 7-րդ կետի հինգերորդ պարբերությունը
[10] Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն
[11] Նշվում են սարք-սարքավորումների, համակարգչային ծրագրերի նկարագրությունները և քանակը, որոնք անհրաժեշտ են տվյալ դասընթացի ուսումնական գործընթացը կազմակերպելու համար

14. Գնահատում

Համալսարանում գործում է բակալավրիատի, մագիստրատուրայի և ասպիրանտուրայի ուսանողների գիտելիքների պարբերական ստուգման և գնահատման բազմագործոնային համակարգ, որի կիրառկման հիմնական նպատակներն են՝

- կազմակերպել ուսումնառության համաչափ աշխատանքային գործընթաց, ապահովել գիտելիքների համակողմանի ստուգում, խթանել ուսանողի ինքնուրույն աշխատանքը,
- իրականացնել ինքնուրույն առաջադրանքների, ընթացիկ ստուգումների (ստուգարքներ և քննություններ), ուսումնական գործընթացի այլ բաղադրիչների հաշվառում հետադարձ կապի արդյունավետ մեխանիզմների ներմուծման միջոցով՝ ի նպաստ ուսումնառության գործընթացի բարելավման:

Համալսարանում գնահատման գործընթացը կանոնակարգվում է համաձայն գործող կարգի[12]:

14.1. Գիտելիքների ստուգման և գնահատման բաղադրիչներն են՝

- գործնական (սեմինար) և լաբորատոր աշխատանքների ընթացքում նրա ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում ընթացիկ ստուգումների միջոցով՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ինքնուրույն աշխատանքների (անհատական առաջադրանքներ) հաշվառում և գնահատում առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- դասընթացի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում կիսամյակի ընթացքում (ընթացիկ քննություններ կամ ստուգարքներ)՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում՝ առավելագույնը գումարային 100 միավոր:

14.2. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում.

Դասընթացն ամփոփվում է ստուգարքով:

Ստուգարքով ամփոփվող դասընթացն ավարտվում է կիսամյակի ընթացքում ուսումնական նյութի յուրացման աստիճանը որոշող 2 ընթացիկ ստուգումների և մյուս բաղադրիչների գնահատումների արդյունքներով:[13]

---

[12]«Վանաձորի Հ. Թումանյանի անվան պետական համալսարան» հիմնադրամի ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգ» (ընդունված ՎՊՀ-ի գիտական խորհրդի կողմից 30.062022թ.),

[13] Կիրառվում է կամ առաջին, կամ երկրորդ պարբերությունն ըստ դասընթացի ամփոփման ձևի:

14.3. Հարցաշար (ըստ ծրագրի)

1. Հայոց լեզվի ծագումը: Մեսրոպ Մաշտոցն ու հայոց այբուբենը, լեզվի զարգացման փուլերը:
2. Ճարտասանություն կամ պերճախոսություն, հռետորություն
3. Հայերենի ուղղագրությունն ու ուղղախոսությունը:
4. Հոմանիշներ և հականիշներ
5. Համանուններ, հարանուններ
6. Բառապաշարի տարբեր շերտերը (համագործածական, գրքային, առօրյա-խոսակցական)
7. Փոխառություններ, օտարաբանություններ, նորաբանություններ և հնաբանություններ
8. Թերասությունների և թյուրասացություններ (ուղղագրական, հոլովական, խնդրառական, խոնարհման և այլ կարգի սխալներ
9. Հայերենի կետադրությունը
10. Ոճաբանություն, ոճերի տեսակները՝ վարչական, գեղարվեստական
11. Ոճաբանություն, ոճերի տեսակները՝ հրապարակախոսական, առօրյա - խոսակցական, անհատական:
12. Գործնական գրություններ՝ նամակ, լիազորագիր, դիմում, ինքնակենսագրություն
13. Գործնական գրություններ՝ բացատրագիր, բնութագիր, տեղեկանք, քաղվածք արձանագրություն
14. Բնագրային և փաստավավերագրական փաստաթղթեր մեծերի կյանքից, հուշագրություն

<u>Ա) 1-ին ընթացիկ ստուգում (կիսամյակի 8-րդ շաբաթվա ընթացքում)</u>

▪ **Ընդգրկված հարցեր.**

- Հայոց լեզվի ծագումը: Մեսրոպ Մաշտոցն ու հայոց այբուբենը, լեզվի զարգացման փուլերը:
- Ճարտասանություն կամ պերճախոսություն, հռետորություն
- Հայերենի ուղղագրությունն ու ուղղախոսությունը:
- Հոմանիշներ և հականիշներ
- Համանուններ, հարանուններ
- Բառապաշարի տարբեր շերտերը (համագործածական, գրքային, առօրյա-խոսակցական)
- Փոխառություններ, օտարաբանություններ, նորաբանություններ և հնաբանություններ

<u>Բ) 2-րդ ընթացիկ ստուգում (կիսամյակի 18-րդ շաբաթվա ընթացքում)</u>

▪ **Ընդգրկված հարցեր.**

- Հայոց լեզվի ծագումը: Մեսրոպ Մաշտոցն ու հայոց այբուբենը, լեզվի զարգացման փուլերը:
- Ճարտասանություն կամ պերճախոսություն, հռետորություն

- Հայերենի ուղղագրությունն ու ուղղախոսությունը:
- Հոմանիշներ և հականիշներ
- Համանուններ, հարանուններ
- Բառապաշարի տարբեր շերտերը (համագործածական, գրքային, առօրյա-խոսակցական)
- Փոխառություններ, օտարաբանություններ, նորաբանություններ և հնաբանություններ

14.4. Գնահատման չափանիշները.

- Տեսական գիտելիքները ստուգվում են գործնական պարապմունքների ժամանակ՝ բանավոր հարցման, ինքնուրույն աշխատանքի, գրավոր աշխատանքների միջոցով և ընթացիկ ստուգման ժամանակ:
- Գործնական աշխատանքները՝ չորս հարցում՝ 10-ական միավոր գնահատմամբ:
- Ինքնուրույն աշխատանքը՝ երկու հարցում՝ 10-ական միավոր գնահատմամբ:

«ՎԱՆԱՁՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ»
ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳԻՐ

Մասնագիտություն՝ 011301.00.6- Տարրական մանկավարժություն և մեթոդիկա

/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝ 011301.01.6- Տարրական մանկավարժություն և մեթոդիկա

/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝ Մանկավարժության բակալավր

/բակալավր, մագիստրատուրա/

Վանաձոր 2024

Առկա ուսուցման համակարգ

<table>
<tr><td>Դասընթացի թվանիշը, անվանումը</td><td colspan="4">ՀԼԳ/բ-054 «ԽՈՍՔԻ ԿՈՒԼՏՈՒՐԱ»</td></tr>
<tr><td>Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը</td><td colspan="4">3 կրեդիտ</td></tr>
<tr><td>Ուսումնառության տարի / կիսամյակ</td><td colspan="4">2-րդ տարի, 2-րդ կիսամյակ</td></tr>
<tr><td rowspan="4">Ժամերի բաշխումը</td><td rowspan="2">Լսարանային</td><td rowspan="2">42</td><td>Դասախոսություն</td><td>14</td></tr>
<tr><td>Գործնական աշխատանք</td><td>28</td></tr>
<tr><td>Ինքնուրույն</td><td colspan="3">48</td></tr>
<tr><td>Ընդամենը</td><td colspan="3">90</td></tr>
<tr><td>Ստուգման ձևը</td><td colspan="4">Ստուգարք</td></tr>
<tr><td>Դասընթացի նպատակը</td><td colspan="4">Դասընթացի ուսուցման նպատակը պետք է լինի սովորողի մեջ մշակել և կատարելագործել ժամանակակից գրական հայերենի պահանջներին համապատասխան խոսք կառուցելու, իր խոսքը վերահսկելու, բարբառային, ժարգոնային արտահայտություններից մաքրելու, մայրենի լեզվով տարբեր բնույթի տեքստեր և գրականություն կարդալու, կարդացած գրական երկը ինքնուրույնաբար մեկնաբանելու կարողություններ:</td></tr>
<tr><td>Դասընթացի վերջնարդյունքները</td><td colspan="4">Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

<u>Առարկայի ուսուցման արդյունքում ուսանողը պետք է իմանա.</u>
Հայերենի հիմնական կանոնակարգերը, բարեկիրթ խոսքին բնորոշ հիմնական բառերն ու արտահայտությունները: Կարողանա հասկանալ քերականական զուգաձևությունները: Կարողանա գործնականում կիրառել դրանք: Տալ համակարգված և հիմնավոր պատկերացում գրական, լեզվական, ոճական նորմաների վերաբերյալ, որոնք կիրառելի են ժամանակակից հայերենի համար: Կազմել տեսքտեր գիտական և գործնական շփումների ու հարաբերությունների ժամանակ Ձևավորել ապագա մանկավարժին հատուկ հաղորդակցական կուլտուրա:

<u>Առարկայի ուսուցման արդյունքում ուսանողը պետք է կարողանա.</u></td></tr>
</table>

	Զևավորել բանավոր խոսքի կուլտուրա և գրավոր խոսքի բարձր մակարդակ, մշակել խոսքային գործունեության այնպիսի ձև, որը հնարավորություն կընձեռի բարի դրացիական հարաբերություններ ստեղծելու համար, ընկալել խոսքային կառույցի լեզվական կաղապարները, վերլուծել դրանք, եթե դրանք չեն դիտարկվել ուսումնառության ընթացքում: Ունակ կլինի հասկանալու խոսքային կուլտուրայի խնդիրները և գնահատելու դրանք, կկարողանա գործնականում կիրառել գիտելիքները, առաջ քաշել խնդիրներ և լուծել դրանք: *Առարկայի ուսուցման արդյունքում ուսանողը պետք է տիրապետի.* 1. ճիշտ շեշտադրել բառերը, 2. Ճիշտ արտաբերել բառերն ու արտահայտությունները, 3. քերականորեն գրագետ կապակցել բառերը, 4. գրագետ գրել և արտաբերել ատարալեզու բառերը, 5. գրագետ գրել. 6. ճանաչել խոսքի ոճերը. 7. ձևակերպել գործնական գրություններ, գրագետ գրել, շարադրել մտքերը:
Դասընթացի բովանդակությունը	*Թեմա 1.* Հայոց լեզվի ծագումը: Մեսրոպ Մաշտոցն ու հայոց այբուբենը, լեզվի զարգացման փուլերը: *Թեմա 2.* Ճարտասանություն կամ պերճախոսություն, հռետորություն *Թեմա 3.* Հայերենի ուղղագրությունն ու ուղղախոսությունը: *Թեմա 4.* Հոմանիշներ և հականիշներ, համանուններ, հարանուններ *Թեմա 5.* Բառապաշարի տարբեր շերտերը (համագործածական, գրքային, առօրյա- խոսակցական) Ա. Աբրահամյան *Թեմա 6.* Տվյալ մասնագիտության հետ կապված փոխառություններ, օտարաբանություններ, նորաբանություններ և հնաբանություններ *Թեմա 7.* Ճիշտ խոսենք և գրենք Թերասությունների և թյրուասացություններ (ուղղագրական, հոլովական, խնդրառական, խոնարհման և այլ կարգի սխալներ) *Թեմա 8.* Հայերենի կետադրությունը: *Թեմա 9.* Ոճաբանություն, ոճերի տեսակները՝ վարչական,

	գեղարվեստական, հրապարակախոսական, առօրյա - խոսակցական, անհատական: *Թեմա 10.* Գործնական գրություններ՝ նամակ,լիազորագիր,դիմում, ինքնակենսագրություն, բացատրագիր, բնութագիր, տեղեկանք, քաղվածք արձանագրություն և այլն:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	▪ Տեսական գիտելիքները ստուգվում են գործնական պարապմունքների ժամանակ՝ բանավոր հարցման, ինքնուրույն աշխատանքի, գրավոր աշխատանքների միջոցով և ընթացիկ ստուգման ժամանակ : ▪ Գործնական աշխատանքները՝ չորս հարցում՝ 10-ական միավոր գնահատմամբ: ▪ Ինքնուրույն աշխատանքը՝ երկու հարցում՝ 10-ական միավոր գնահատմամբ:
Գրականություն	*Պարտադիր*՝ Պ.Պողոսյան, Ոճագիտության և խոսքի մշակույթի հիմունքներ, երկու գրքով Գ.Ջահուկյան, Հայոց լեզվի տեսության հիմունքները Ս.Էլոյան, Նորաբանությունների բառարան Յուրի Ավետիսյան, Արտաշես Սարգսյան և ուրիշներ, Հայոց լեզու և խոսքի մշակույթ Լ. Եզեկյան, Խոսքի ճշտություն և ճշգրտություն Ն.Վ. Ներսիսյան, Հայոց լեզու և խոսքի մշակույթ Ավետիսյան, Հայոց լեզու և խոսքի մշակույթ, գիրք Ա, Բ Գաբրիելյան Վ., Գրավոր խոսք Դավթյան Ռ. , Լեզու և խոսք, Ուսումնական ձեռնարկ Բեդիրյան Պ., Ժմ/կից հայերենի դարձվածաբանություն *Լրացուցիչ*՝ Բարսեղյան, Ուղղագրական-ուղղագրական բառարան Սուքիասյան, Հայոց լեզվի հոմանիշների բառարան Դավթյան, Խոսքի արվեստ